

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2012/2023
29.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић, Радославе Мађаров, Весне Станковић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милан Петровић адвокат из ..., против тужених „Железнице Србије“ АД Београд и „Србија воз“ АД Београд, чији је пуномоћник Борис Богдановић адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2824/22 од 15.09.2022. године, у седници већа одржаној дана 29.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2824/22 од 15.09.2022. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2824/22 од 15.09.2022. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 6597/21 од 30.11.2021. године у другом, трећем и четвртном ставу изреке, тако што се:

- **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени „Србија воз“ АД да на име накнаде трошкова за исхрану у току рада у периоду од септембра 2015. године до фебруара 2018. године исплати тужиоцу износе од 6.593,07 динара са законском затезном каматом од 15.10.2015. године; од 6.488,92 динара са законском затезном каматом од 16.11.2015. године, од 5.296,11 динара са законском затезном каматом од 15.06.2016. године, од 10.146,11 динара са законском затезном каматом од 15.04.2016. године, од 4.368,57 динара са законском затезном каматом од 16.05.2016. године, од 10.146,20 динара са законском затезном каматом од 15.06.2016. године, од 4.368,57 динара са законском затезном каматом од 15.07.2016. године, од 10.073,66 динара са законском затезном каматом од 15.08.2016. године, од 12.486,08 динара са законском затезном каматом од 15.09.2016. године, од 11.059,52 динара са законском затезном каматом од 17.10.2016. године, од 11.570,00 динара са законском затезном каматом од 15.11.2016. године, од 9.777,66 динара са законском затезном каматом од 15.12.2016. године, од 12.193,76 динара са законском затезном каматом од 16.01.2017. године, од 10.805,69 динара са законском затезном каматом од 15.02.2017. године, од 7.281,11 динара са законском затезном каматом од 15.03.2017. године, од 13.971,45 динара са законском затезном каматом од 15.04.2017. године, од 9.858,15 динара са законском затезном каматом од 15.05.2017.

године, од 4.596,85 динара са законском затезном каматом од 15.06.2017. године, од 11.355,83 динара са законском затезном каматом од 17.07.2017. године, од 8.632,17 динара са законском затезном каматом од 15.08.2017. године, од 10.712,73 динара са законском затезном каматом од 15.09.2017. године, од 13.481,83 динара са законском затезном каматом од 17.10.2017. године, од 12.025,25 динара са законском затезном каматом од 15.11.2017. године, од 5.059,29 динара са законском затезном каматом од 15.12.2017. године, од 7.670,09 динара са законском затезном каматом од 15.01.2018. године, од 10.654,32 динара са законском затезном каматом од 15.02.2018. године и од 11.886,40 динара са законском затезном каматом од 15.03.2018. године па све до исплате, и на име регреса за коришћење годишњег одмора у истом периоду исплати тужиоцу износе од 3.719,17 динара са законском затезном каматом од 15.10.2015. године; од 3.660,42 динара са законском затезном каматом од 16.11.2015. године, од 3.677,00 динара са законском затезном каматом од 15.12.2015. године, од 3.680,50 динара са законском затезном каматом од 15.01.2016. године, од 4.290,42 динара са законском затезном каматом од 15.02.2016. године, од 3.370,25 динара са законском затезном каматом од 15.03.2016. године, од 3.704,17 динара са законском затезном каматом од 15.04.2016. године, од 3.822,50 динара са законском затезном каматом од 16.05.2016. године, од 4.104,08 динара са законском затезном каматом од 15.06.2016. године, од 3.662,58 динара са законском затезном каматом од 15.07.2016. године, од 3.870,83 динара са законском затезном каматом од 15.08.2016. године, од 3.856,57 динара са законском затезном каматом од 15.09.2016. године, од 3.778,83 динара са законском затезном каматом од 17.10.2016. године, од 3.879,83 динара са законском затезном каматом од 15.11.2016. године, од 3.773,42 динара са законском затезном каматом од 15.12.2016. године, од 3.813,92 динара са законском затезном каматом од 16.01.2017. године, од 4.454,67 динара са законском затезном каматом од 15.02.2017. године, од 3.459,00 динара са законском затезном каматом од 15.03.2017. године, од 3.915,83 динара са законском затезном каматом од 17.04.2017. године, од 3.984,50 динара са законском затезном каматом од 15.05.2017. године, од 4.136,25 динара са законском затезном каматом од 15.06.2017. године, од 3.928,00 динара са законском затезном каматом од 17.07.2017. године, од 4.103,17 динара са законском затезном каматом од 15.08.2017. године, од 4.008,42 динара са законском затезном каматом од 15.09.2017. године, од 3.935,00 динара са законском затезном каматом од 17.10.2017. године, од 4.017,67 динара са законском затезном каматом од 15.11.2017. године, од 3.906,58 динара са законском затезном каматом од 15.12.2017. године, од 3.694,58 динара са законском затезном каматом од 15.01.2018. године, од 4.528,67 динара са законском затезном каматом од 15.02.2018. године и од 4.170,67 динара са законском затезном каматом од 15.03.2018. године до исплате;

- **ОБАВЕЗУЈЕ СЕ** тужени „Железнице Србије“ АД да на име регреса за коришћење годишњег одмора у периоду од фебруара 2015. године до августа 2015. године исплати тужиоцу износе од 3.273,75 динара са законском затезном каматом од 16.03.2015. године, од 3.562,42 динара са законском затезном каматом од 17.04.2015. године, од 3.593,42 динара са законском затезном каматом од 15.05.2015. године, од 3.800,42 динара са законском затезном каматом од 15.06.2015. године, од 3.663,67 динара са законском затезном каматом од 15.07.2015. године, од 3.715,25 динара са законском затезном каматом од 15.08.2015. године и од 3.800,08 динара са законском затезном каматом од 15.09.2015. године до исплате,

све у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

У преосталом делу ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2824/22 од 15.09.2022. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужени да на име трошкова поступка исплате тужиоцу укупан износ од 284.764,00 динара, и то тужени Железнице Србије АД износ од 18.310,00 динара, а тужени „Србија воз“ АД износ од 266.454,00 динара у року од 15 дана од достављања преписа пресуде, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 6597/21 од 30.11.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезу на солидарну исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од фебруара 2015. године до августа 2015. године, у новчаним износима за сваки месец означеног периода наведеним у том ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени „Србија воз“ АД обавезе на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од септембра 2015. године до фебруара 2018. године, у новчаним износима за сваки месец означеног периода наведеним у том ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезу на солидарну исплату регреса за годишњи одмор за период од фебруара 2015. године до августа 2015. године, у новчаним износима за сваки месец означеног периода наведеним у том ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је основни тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени „Србија воз“ АД обавезе на исплату регреса за годишњи одмор за период од септембра 2015. године до фебруара 2018. године, у новчаним износима за сваки месец означеног периода наведеним у том ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезу на солидарну исплату трошкова за исхрану у току рада за период од фебруара 2015. године до августа 2015. године, у новчаним износима за сваки месец означеног периода наведеним у том ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени „Србија воз“ АД обавезе на исплату трошкова исхране у току рада за период од септембра 2015. године до фебруара 2018. године, у новчаним износима за сваки месец означеног периода наведеним у том ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума до исплате. Ставом седмим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезу на солидарну исплату регреса за годишњи одмор за период од фебруара 2015. године до августа 2015. године, у новчаним износима за сваки месец означеног периода наведеним у том ставу изреке, са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума до исплате. Ставом осмим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени „Србија воз“ АД обавезе на исплату регреса за годишњи одмор за период од септембра 2015. године до фебруара 2018. године, у новчаним износима за сваки месец означеног периода наведеним у том ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума до исплате. Ставом

деветим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка. Ставом десетим изреке, одбијени су захтеви тужених за накнаду трошкова парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2824/22 од 15.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 6597/21 од 30.11.2021. године у другом, трећем, четвртном, петом и шестом ставу изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова првостепеног и другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је, због погрешне примене материјалног права, благовремено изјавио ревизију предвиђену чланом 404. ЗПП (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, посебна ревизија тужиоца у овом спору је дозвољена ради уједначавања судске праксе по питању права тужиоца на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора код тужених послодаваца, као и усклађивања одлуке о солидарној одговорности туженог „Србија воз“ АД за тужиочево потраживање настало пре његовог оснивања - радом код туженог „Железнице Србије“ АД, са одлукама Уставног суда донетим по уставним жалбама ради заштите права на правично суђење у битно истоветним чињеничноправним споровима (одлуке Уж 10900/2017 од 24.12.2018. године; Уж 5028/2017 од 08.06.2020. године и друге).

Из тих разлога, на основу члана 404. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је тужиочева ревизија делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је до 01.09.2015. године био у радном односу код туженог „Железнице Србије“ АД а од тада, по основу анекса уговора о раду од истог датума, налази се у радном односу код туженог „Србија воз“ АД. У обрачунским листама тужиочеве зараде нису посебно исказивани износи накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Њихова висина одређена је вештачењем у две варијанте, применом параметрата из Општег колективног уговора („Службени гласник Републике Србије“ број 50/08 ... 8/09) и параметара из Колективног уговора за Јавно железничко транспортно предузеће („Службени гласник Републике Србије“ број 37/95 ... 7/00).

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбене захтеве које је тужилац поставио на начин предвиђен чланом 197. став 2. ЗПП. По становишту суда, заснованом на одредбама чланова 104. став 1, 105. став 1. и 118. тачке 5. и 6. Закона о раду, тужилац накнаду спорних потраживања остварује у складу да општим актом и уговором о раду, као део основне зараде, јер је колективним уговорима које су примењивали његови послодавци - тужени било предвиђено да су ове накнаде урачунате у вредност радног часа. При том је, по налажењу нижестепених

судова, без значаја околност да оне нису посебно исказане у обрачунским листама тужиоцеве зараде.

По становишту ревизијског суда, основани су наводи ревидента да су нижестепени судови погрешно применили материјално право када су одлучивали о праву тужиоца на исплату предметних накнада.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом. Законом о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 61/05), који се примењује од 01.01.2006. године, поред осталог предвиђено је и право запосленог на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (члан 118. тачке 5. и 6). Послодавцима је, након почетка примене новелираног Закона о раду, остављена могућност да својим актом утврде висину тих накнада. Притом, њихова висина мора бити одређена линеарно за све запослене, односно оне морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу без обзира на њихову стручну спрему, звање и радно место.

Анексом колективног уговора за ЈП „Железнице Србије“ од 26.07.2006. године („Службени гласник Железнице Србије“ број 4 од 08.08.2006. године), чланом 5. извршена је измена члана 61. Колективног уговора тог јавног предузећа („Службени гласник Републике Србије“ број 84/02 и 108/04 и „Службени гласник Железнице Србије“ број 7/05), тако што је утврђена вредност радног часа за период јануар - јун и јул - децембар 2006. године и предвиђено да је у означену вредност урачуната вредност за исхрану у току рада и вредност $\frac{1}{12}$ регреса за коришћење годишњег одмора, сведена на један радни час. Означено јавно предузеће је променило правну форму у акционарско друштво Одлуком Владе Републике Србије од 26.05.2011. године („Службени гласник Републике Србије“ број 37/11). И колективним уговором означеног акционарског друштва („Службени гласник Железнице Србије“ број 4 од 24.03.2015. године) прописано је да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност $\frac{1}{12}$ регреса за коришћење годишњег одмора, сведена на један радни час. Наведени колективни уговор је након свог оснивања наставио да примењује тужени „Србија воз“ АД, на основу члана 150. Закона о раду.

Из оваквог утврђења вредности радног часа не може се утврдити који износ представља накнаду за трошкове исхране и регреса, јер исти нису исказани у номиналним износима. Тужени нису доставили одлуку о висини ових накнада, нити је обављеним вештачењем могла бити утврђена њихова висина - вредност са којим су укључене у вредност једног радног часа. То, међутим, не искључује право тужиоца на њихову исплату. Не може се прихватити став да су запосленим, па и тужиоцу, спорне накнаде исплаћене кроз висину цене рада, с обзиром да се тужени нису изјаснили о њиховој висини, нити су их номинално исказали у платној листи тужиоца, како је то предвиђено Законом о раду.

Следствено изложеном, могло би се закључити да су тужени у погледу исплате предметних накнада, законске одредбе примењивали на штету тужиоца. Пошто колективни уговори који су примењивани у спорном периоду не садржи конкретну регулативу која утврђује висину тражених накнада, тужилац може потраживати њихову исплату у нето износима утврђеним према параметрима из колективног уговора за Јавно железничко транспортно предузеће, последњег уговора који је

примењиван на запослене. Висина ових накнада не може се утврдити према параметрима из општег колективног уговора из 2008. године, јер одредбе тог уговора које се односе на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора никада нису примењиване.

Међутим, нису основани наводи ревидента о погрешној примени материјалног права у погледу солидарне обавезе туженог „Србија воз“ АД у односу на спорно новчано потраживање настало пре његовог оснивања.

Овај тужени основан је Одлуком Владе Републике Србије од 02.07.2015. године, објављене у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 60/15, као једно од три нова привредна друштва настала статусном променом туженог „Железнице Србије“ АД. Реч је о статусној промени из члана 489. став 1. тачке 1. и став 2. Закона о привредним друштвима (издвајање уз оснивање) у којој се тужени „Железнице Србије“ АД дели тако што део своје имовине и обавеза преноси на једно или више новооснованих друштава, а по спроведеној статусној промени само наставља да постоји.

Означена статусна промена спроведена је по поступку прописаном Законом о привредним друштвима. Одлуком Скупштине туженог „Железнице Србије“ АД од 11.05.2015. године, објављеном у „Службеном гласнику Железнице Србије“ број 11 од 10.07.2015. године, одобрен је план статусне промене тог привредног друштва који је усвојио његов одбор директора на седници од 31.03.2015. године и који је саставни део те одлуке. Решењем од 02.07.2015. године Влада Републике Србије је дала сагласност на ову одлуку. Нацрт плана поделе је, у складу са чланом 495. став 1. Закона о привредним друштвима, објављен на интернет страници Агенције за привредне регистре. Тим планом су означене номиналне вредности имовине и обавеза које се статусном променом преносе на новооснована привредна друштва, и то су једнаке вредности. План не садржи опис преузетих обавеза, ни начин на који ће се њихов пренос и реализација извршити, већ само констатација да се на туженог „Србија воз“ АД преносе обавезе које се односе на имовину и обављање делатности железничког превоза путника, без јасног одређења да ли у те обавезе спадају и новчана потраживања запослених које је тај тужени преузео од туженог „Железнице Србије“ АД.

У случају статусне промене издвајање уз оснивање, за пренос обавеза на друштва стицаоце - новооснована привредна друштва, релевантан је искључиво уговор о статусној промени, односно план поделе. На друштво стицаоца прелазе само оне обавезе друштва преносиоца - привредног друштва на које се односи статусна промена, за које је одређено тим актима. Тужилац није доказао да је на туженог „Србија воз“ АД прешла обавеза плаћања спорних накнада насталих за време док је био у радном односу код туженог „Железнице Србије“ АД. Околност да је тужени „Србија воз“ АД преузео тужиоца и са њим закључио уговор о раду не значи да је на тај начин преузео и све обавезе његовог ранијег послодавца по основу радног односа пре статусне промене. Закључење анекса уговора о раду представља реализацију законске обавезе да се тужилац задржи у радном односу, у складу са члановима 147-151 Закона о раду, којима није изричито прописано да се на тај начин преузимају и обавезе послодавца претходника према запосленима из њиховог радног односа. Солидарана одговорност туженог „Србија воз“ АД постојала би само у случају ако постоји разлика између вредности имовине туженог „Железнице Србије“ АД која му је пренета и вредности обавеза тог привредног друштва која је преузео, и ограничена је

висином те разлике (члан 505. став 1. тачка 2. Закона о привредним друштвима). У овом случају вредност имовине која је пренета на туженог „Србија воз“ АД и вредност обавеза које је то привредно друштво преузело су једнаке, а тужилац није доказао да је са туженим послодавцем следбеником на другачији начин уговорио наплату спорног новчаног потраживања.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у другом, а на основу члана 414. став 1. истог закона, као у трећем ставу изреке.

Одлука о трошковима поступка, садржана у четвртом ставу изреке, донета је применом члана 165. став 2. у вези са члановима 153. став 1. и 154. ЗПП. Тужиоцу су признати трошкови поступка за састав тужбе и три образложена поднеска у износу од по 9.000,00 динара, жалбе и ревизије у износу од по 18.000,00 динара; заступања на три одржана рочишта у износу од 10.500,00 динара и два неодржана рочишта у износу од по 6.000,00 динара; предујма за вештачење у износу од 10.000,00 динара; судске таксе за тужбу, првостепену пресуду, жалбу и другостепену пресуду у износу од по 17.696,00 динара, ревизију у износу од 35.392,00 динара и одлуку поводом ревизије у износу од 53.088,00 динара - укупно 284.764,00 динара. Тужени нису солидарни дужници и зато су, сагласно члану 160. став 1. ЗПП, дужни да тужиоцу накнаде трошкове сразмерно свом уделу у предмету спора. Удео туженог „Железнице Србије“ АД у предмету овог спора је 6,43% и сразмерно том уделу он је дужан надокнадити тужиоцу трошкове поступка у износу од 18.310,00 динара, а преостали део трошкова до досуђеног износа дужан је надокнадити тужени „Србија воз“ АД. На досуђене трошкове поступка тужиоцу је признато право на затезну камату од извршности пресуде, у смислу члана 277. став 1. и члана 324. став 2. Закона о облигационим односима.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић